

מספר 1015

די בניסן תשמ"ז
3.4.87

כפר הניא
עלון פנימי
לא לפרסום

זה כבר איך איש מחכה לי שם.
 ואם איך יס, הרי איך גם ספינה.
 הדרך קצרה. החרג צומצם.
 ובכך מה?
 עוד שבוע? עוד חודש? עוד שנה?
 אחרי מותי עוד יהיה משהו בעולם.
 מישהו יאהב מישהו. מישהו ישנא.
 הדרך קצרה, החשבון לא הושלם.
 ובכך מה?
 עוד שבוע? עוד חודש? עוד שנה?

הטל נופל, ערב צונק על פני.
 על פרשת הדרכים הקרובה אותה תחנה.
 מחר אני אתעורר ואפקח את עיני -
 אלוהים אדירים,
 עוד שבוע, עוד חודש, עוד שנה.
לאה גולדברג

אנו מבכים את הסתלקותה
של אמה וסבתא

אסתר פיליפס
לבית ליפא.

שהלכה לעולמה שנת פ"ז לחייה

1900 - 1987

ליד הקבר הפתוח.

הגיע הזמן להפרד ממך, לאחר שחיית איתנו בשנייה במשך כחצי יובל שנים, לטוב ולרע. שרר בינינו יחס מיוחד, כי למרות שכולם קראו לך 'מיסיס פיליפס', רשמי וקר, הייתי נוהג לפנות אליך בשם 'אסתר', מתוך יחס חום וקירבה, כי כיבדתיך כאמא שלי - הייתן בערך באותו גיל, ונשאתן שתיכן שם דומה.

הגעת אלינו לראשונה עם בעלך פיליפ, ועם בן אחיך יוסי, שהתייתם מאמו, והשתלב במהרה בחברת הילדים שלנו. ואם חזרתם לאחר תקופה קצרה לאנגליה, מתוך סיבות שונות, החלטת לשוב אלינו לאחר שהתאלמנת מבעלך, כי רצית לבלות את שארית ימיך בקרבת בנותיך, כאן בארץ, שבה הן בנו את ביתן וגידלו משפחות עם נכדים ונכדות. היכרנוך כאישה אמיצה ומלאת חדות חיים והומור, ולכן ביתך נהפך במהרה לבית-ועד ומרכז חיי החברה לשכבת ההורים אשר גרה בינינו, ואשר תחסרי להם מאוד.

אין כמון שהיית מתמידה להופיע, פשרק יכולת, למקום עבודתך במחסן הבגדים, ליד מכונת תיקון הגרביים - ומי ידאג כעת למתנות, מלאכת היד, לכל התינוקות שיוולדו? הלכת מאיתנו, שבעת חיים ותלאות, בשנת הפ"ז לחיך, ולאחר שנאבקת רבות במחלה שממנה סבלת. קיווינו שתתגברי גם הפעם עליה, אבל לא כך היה....

ולכן התכנסנו במקום הזה, ומקווים שכעת תבואי אל המנוחה. אפרד ממך גם היום, כמו תמיד, ב "היי שלום, אסתר!".

ותהי מנוחתך עדן.

יצחק עדר

כ"ה אדר, תשמ"ז - 29.3.87

אסתר ז"ל

חזקתה זקקה ז"ל

אימרה ידועה אומרת: "איך איש שאיך לו תחליף", אבל ישנם בני אדם שאיש לא יצליח למלא את מקומם. נראה לי שאסתר 'המצאה' את הקטגוריה הזו.

היא נחנה בחוש הומור ובלבביות טבעית ומדבקת. עצותיה ועידודה הידידותיים היו יסוד שולט באישיותה. לכל תינוק שנולד לקיבוץ היתה מובטחת מערכת בגדים, מעשה ידיה. בלי להתחשב בהרגשה (והיו ימים אין ספור של חולי) היא היתה ממשיכה במלאכת הסריגה, כי יש תינוקות בדרך.

זוהי רק תמונה אחת מני רבות שיישמרו בזכרון הקיבוץ.

מאורעות כה רבים חילקנו עם "אסתר" - שמחים ועצובים - ונזכור בעיקר את השמחות. משפחתה הדואגת והאכפתית מהורה מקור השראה לכל מי שבא איתם במגע - בקיבוץ ומחוצה לו. מסירותם וטיפולם האוהב הפכו את ימיה האחרונים לשלווים ונסבלים.

היא תחסר לנו, לאוברי ולי. היו בינינו יחסי כבוד וקירבה הדדיים, שלא ניתנים להסבר. יתן לך ה' שלוות נצח "אסתר".

אנחנו נמשיך לחיות, ואוצר הזכרונות ילווה אותנו תמיד.

לילי רזניק

מזל טוב... מזל טוב

ל י ו ם - ה ו ל ד ת

5.4. אריה וולפין
הרי ליפשיץ
לירון גינת (נכדה של ריינס)
מיכל-איב בן-חיים (נכדה)
טל עדר (נכדה)

6.4. גיורא שיינגזיכט
יניב בן-יהודה

7.4. פרנסי פלטר (נכדה של טנא)
חלומי טרטיף (נכדה של מעין)

8.4. חגי ריפקינד

9.4. שמעון שיינגזיכט

דניאלה גניסלב
אהרון כהן

10.4. רותי גיקסון

גיף שטרובל
יוני ליפשיץ

רתם פוקס
אתי ויטהם

11.4. גל וייסבורט

ל ה ו ל ד ת ה ב ת - ה נ כ ד ה

לאטי ולאורי
לאוסי
ולכל בני המשפחה הענפה

פסח... פסח... פסח

אני מזכירה לחברים שילדים מגיל הגן
משתתפים בליל הסדר, ולא יותר צעירים.
זה יפה גם לגבי אורחים. לא מבאים ילדים מתחת
גיל הגן. אם משהו כבר רשם ילד קטן, או במשפחה ובמספר האורחים,
נא להודיע לי עכשיו.

נטע

מה נשמע?

* שבוע שקט, אבל עסוק למדי. ענייני בית-הספר המקומי והאזורי ריכזו הרבה חברים, הורים ומחנכים בישיבות ארוכות במועדון ובמזכירות.

* שתי אסיפות גדושות (ועדיין בלתי גמורות) נתנו חומר רב לדאגה, מחשבה וויכוח בקשר לעתידנו הכלכלי. הצעתי היא שנעביר את האסיפות ללילות שבת, כך גם נחסוך בהוצאות תרבות!

* צוות פסח גם הוא ישב, על-מנת להבטיח - בתכנון מראש - הצלחה מירבית לשני הסדרים, שיהיו עצמאיים לגמרי - אחד בחדר-האוכל ואחד במועדון, בלי קיפוח של אף שלב של טכס באף מקום.

* אחרי אימונים מפרכים מסביב לכביש המערכת, אפילו ה"חלשים" נהפכו ל"מטיבי לכת" ומוכנים כעת לטיול לסיני, שיוצא לדרך ביום א'. מוסרים שבאמת אסור להכניס לשטח מצרים פירור של אוכל מכאן וזה בוודאי חוסך המון עבודה והכנות. איתן סבור שכולם ייהנו מהדיאטה של אורז, תפוחי-אדמה ופיתות מקו-מיות, עם סרדינים לקיבוץ! שיהיה לכם טיול מטריף ושתחזרו בריאים ושלמים ומלאי חוויות.

* היום מגיעים הגוזזים מצרפת, להתחיל בגז (בצאן) ביום ראשון. ישראל מספר ששם, בצרפת, עומדים בתור לבוא אלינו. מעניין לדעת למה?

* מזל טוב ודרך צלחה לשושי ק. שקיבלה רשיון נהיגה.

* ובקשר לנהגים - הם בוודאי הרגישו בשיפור שחל בכביש ראש פינה-כפר הנשיא. סיימו תיקונים קלים, ויש לברך על כך.

* ולענייני בריאות:

- ברכות חמות לאיזי ד. בשובו הביתה, להחלים בקרב משפחתו וחבריו.

- החלמה מהירה לנוורברט, שעדיין שוכב בצפת אחרי ניתוח + סיבוך.

- לדני קפלן הקטן המון איחולים להבראה שלמה אחרי שיעבור ניתוח בעיניים בבית-החולים 'הדסה' בירושלים. ברוכה הבאה לסבתא טובי, שהגיעה מדרום-אפריקה לעזור.

* כמה ימים כבר לא ירד גשם. יש עוד מהמרים על 700 מ"מ?

שבוע טוב ושבת שלום
א ל ז ה

ואיזי דיבון מוסיף:

עם חזרתי הביתה אני שוב רוצה להודות לצוות הרפואי, לחברים ולכל בית כפר הנשיא על הטיפול המסור והדאגה הכנה בזמן שהייתי בבית-החולים. בזמנים כאלה אני גאה שוב ושוב להיות חבר בקיבוצנו המיוחד, ביתנו כפר הנשיא. באמת תודה רבה לכולכם.

מושגים בכלכלה

(כל מה שלא ידעת על המצב הכלכלי ולא רצית לשמוע)

שיעור א'

קודם כל, מתעמלים נכבדים, נתחיל עם תרגילי הרפייה. כל אחד יכוון את מבטו לנקודה דמיונית וישמע את המילה שקיבלנו מן הגורו: כסף... כסף... כסף... אהה, אתם רואים, זה עוזר - המוח נעשה ריק וצח וטהור ומוכן לקלוט את המסר. יופי, כל אחד ישלב את רגליו בתנוחת ה'ג' - לא, גבריאלה, לא בתנוחת הדולר, זה כבר אנ-טיקה - וכולם יחזרו אחרי לאט לאט:

"מצבנו קשה, אפילו קשה מאוד, אבל אני אופטימי!" יופי, נהדר. נחזור על זה שוב: "מצבנו...". עכשיו נחזור על זה שלישית, אבל בלי לנשום. מי שנושם לא ראוי להשתייך לכת שלנו וספק אם יקבל את חצי הביצה הקשה ושיבעת הזיתים שמחכים לנו בחדר-האוכל המשופץ. כולם מקשיבים! הפעם נשמיע יחד, כשהאוזן הפנימית הש-ביעית נפתחת וקולטת: אין ביטחון שהקלאות תצליח; אין ביטחון שהתעשייה תצליח, אבל יש תקווה. יש תקווה, יש תקווה, יש תקווה, יש תקווה!! אני רואה שכו-לם מרגישים מצויין.

שיעור ב'

לא משתלם לנו להרוויח, כי על הרווח משלמים מס הכנסה. יותר כדאי שנוריד את הוצאות הקיום. כלומר, אם כל אחד יאכל פחות, מצבנו הכלכלי יהיה הרבה יותר טוב משני טעמים: נוציא פחות כסף על אוכל ועל מה שלא שלמנו בהוצאות לא נצטרך לשלם מיסים. פשוט מאוד.

- יש לך שאלה. מאשקה'לה, שאלי, שאלי!
- האם זה נכון שאם לא נאכל בכלל נרוויח הרבה כסף?
- יפה מאוד, מרשקה'לה. אני משוכנע שעוד תצאי לקורס גזברים. עוד שאלות? כן, בנזי, מה בפיד?
- מסטיק, המורה. האם לא נמות מחוסר אוכל?

- בנזי! יש לך גישה אפיקורסית ביותר. בתקופות קשות צריכים להדק את החגורה. אם לא תאכל, תוכל להדק את החגורה הרבה יותר. ואז לא תרגיש רעב. ובאשר למתים... בתי-הקברות מלאים במתים. מי שמת מרעב ומי שמת משובע. כשאדם מת, הוא מת. עכשיו שתוק ותנסה להיות בן-אדם.

שיעור ג'

בשיעור זה נעסוק בהגדרות מושגי יסוד בעולם הפיננסי. כל אחד צריך למצוא זסכר...

- המורה, מה זה פיננסי?
- יורם, שב בשקט ואל תשאל שאלות מרגיזות. פיננסי זה... נו... כל אחד יודע מה זה פיננסי.
- עכשיו תרשמו את המילים והמשפטים הבאים: הון חוזר; ריבית קצוצה; ריבית מחו-שבת לפי מחיר ההלוואה + חלוקת שינוי מדדים ל-5 שנים, החל משמ"ד; נורמה; חיסכון; קיצוצים; צריך פייס בחיים; אור בקצה המינהרה; טוטו; עו"ש; ש"ע; לא

(בינינו לבין עצמנו - המשך)

גומר את החודש; להדק את החגורה; חגיגה משתוללת; ריבית ריאלית; פאטה מורגנה; ולבסוף כמה שאלות מהסוג 'מי אמר למי ומתי': מי אמר: 'את כל הפרות הקדושות אפשר לרשום כהשקעות ופתרנו את הבעיה?' מי אמר ומתי: 'אפשר לבלף את רוב האנשים רוב הזמן ומי שלא יאכל את הבלוף כצהריים יאכל אותו בשבת?' ומי אמר למי: 'עבודה היא חיינו, אבל אותי אף אחד לא מסדר?'

סרט לילדים מפגרים

נסענו לחיפה לראות סרט אוסטרלי חמוד Crocodile Dundee. זה סרט של אהבה נורמלית בינו לבינה. היא עיתונאית אמריקנית יפה ואבא שלה הוא בעל העיתון שבו היא עובדת. הוא גבר אוסטרלי שחי אי-שם במדבר, הורג תנינים ולא מפחד מכלום. המקום שבו הוא חי הוא מקום לגברים בלבד, כי האישה אינה מסתדרת עם גנחשים, הת-נינים והרעשים המוזרים שיש בלילות. היא תוצרת מעודנת של ניו-יורק הסואנת שבה האלימות שולטת ושודדי הרחוב פועלים באין-מפריע, אבל גם בניו-יורק הגיבור מס-תדר: מתידד עם שוטרים, סדרניות חדר במלון ונהגי מוניות. בסוף אתה יודע שהם אה-בים זאת את זה, אבל למרות שהמחר הוא שלהם אינך יודע איפה יחיו. האם הוא איש הטבע והמרחבים האין-סופיים, יבלה את חייו ברחובות שבהם הדוחף מתקדם והחלש סובל או האם היא תותר על הקדילאק, המאכלים היקרים והאפשרות לחזות את כותרות החדשות של מחר-מחרתיים? אולי שניהם יגיעו לקיבוץ. אל תחמיצו את הסרט.

יוד מחשבות בבית-הקברות

יום אביבי. חם בשמש. רק זמזום חרקים בטרם יגיעו האנשים, שמלווים למנוחת עולם אישה כבדת שנים. כאן ינוחו כולם. כמה אדם קשור למקום שבו נקברים יקיריו. ומה יעשה האדם ששר ההיסטוריה מחק כל זכר של מקום קבורתם של יקיריו? יקים אנ-דרטה.

על המצבה של יוחנן נופל פרפר אדום-שחור יפה. חבל שלא ראית אותו. והנה הוא חוזר ונוחת ופורש את כנפיו ומראה לעולם את כל יופיו. והמתים אינם מגיבים. אל מלא רחמים. היתה סבתא בארץ שלא הבינה את שפת האנשים. זרה בארצה אבל שמחה שכאן אפשר להיות בין יהודים. קמה ועבדה, קמה וחלתה, קמה ונפטרה. יהא זכרה ברוך.

א ר י ק

שימו לב!

להופעה של 'סנטנה' ב-31.4.

יצטרך כל אחד מהנוסעים בהסעה המאורגנת לשלם 4.5-5 ש"י. אני מבקשת מכל מי שאינו מעוניין להשתמש בהסעה זו להודיע לי בהקדם.

דליה ב.

אבוקדו -

החלום הירוק

מ ן ה ח ל ו ה צ ו מ ח

ושב לו

דומה כי השנה לראשונה נפלה איזו מחיצה בין ענף האבוקדו שלנו לבין בעליו - קרלי חברי המשק. חברים רבים נקראו לעזור בקטיף ואפילו פעמיים היה "כמעט גיוס". הענף היה "בלחץ" וזה הורגש. יש היבט חיובי ביותר למצב זה: נקטף יכול של כ-600 טון (שהם כ-1200 מיכלים, כ-2,400,000 פירות...) וזו כמות אדירה, ועוד היד בטויה. אז מה לכך ול"חלום ושברו"?

ראוי אם כן להבהיר, באיזה חלום מדובר, ומה שברו. (אגב, "חלום אבוקדו" עבור רבים מן הזמניים בעיקר, שעשו בעבודת הקטיף הינו "חלום רטוב" ותו לא. יום-יום קטיף בעונה הרטובה, בלי שום פשרות בעניין מזג-האוויר).

כדי להסביר זאת עלינו ללכת כ-10 שנים ומעלה אחורה. בכל הארץ כשליש שטח האבוקדו יחסית לגודלו היום. "החלום" שיתקיים במציאות היה - ענף חקלאי ייחודי, הנושא גם בשנת יבולים נמוכים תמורה כספית גבוהה למדי, אשר לא רק מצדיקה את קיומו, אלא הרבה מעבר לכך.

קצת נתונים: אבוקדו הוא גידול הנושא יבולים נמוכים יחסית לרוב גידולי בִּמְטָן המוכרים לנו. כ-1.0 - 2.5 טון לדונם, תלוי בזן. (לשם השוואה בלבד - בנ-שירים מסוגים שונים היבול הוא 2.5 - 10 טון לדונם בערך). כדי לקיים רווחיות הענף צריך למכור מוצר (פרי) ייחודי במידה מספקת, כדי לשאת מחיר גבוה ביותר, כדי לפצות על הכמות הכוללת המעטה. במשך שנים לא מעטות משוואה זאת נתמלאה בפועל ופירנסה היטב את "החלום" המוזכר לעיל. מחירו של הפרי בשוק האירופי הזרים רווחים יפים מדי שנה בשנה, גם כאשר היבול היה נמוך יחסית. כל זה היה נכון עד לפני 5-6 שנים. בכפר הנשיא ניצלנו תקופה זו בעיקר הודות לשטחי "דרוז", שטחי "הבית" ברובם עדיין לא נכנסו ל"ניבה מלאה".

ומ"החלום" - אל שברו. כמו באגדות, החלום נמוג כאשר ניסו בני-אדם לנצל אותו מעל ומעבר. בשנות ה-70 נטעו בארץ כמה עשרות אלפי דונמים אבוקדו. רוב שטחי "אבוקדו בית" שלנו ניטעו בתקופה זו. כאשר היבול ממטעים חדשים אלה הת-היל "ללחוף" על השוק מצד ההיצע, החל מבערך לפני 8 שנים ובמידה גוברת והולכת עד השנה, נמצא המחיר בירידה מתמדת. האיזון ב"משוואה" הופר ומטעים המניבים יבולים נמוכים נמצאו בלתי-רווחיים. בעיקר סבלו מתהליך זה חלקות הנטיעות בזן "פוארטה". אצלנו, למשל, מרבית השטחים נטועים בזן זה. זהו זן בעל פוריות נמוכה. פוריותו רגישה ביותר לתנאי מזג-אוויר באביב. הוא גם לוקה ב"סירוגיות" גבוהה - שנה כן - שנה לא. זוהי הנטיה שלו. היבול הרב-שנתי הממוצע בזן זה נמוך מ-1.0 טון לדונם לשנה. במשך תקופה ארוכה לא נמצא לזן זה תחליף, שיתן פרי בשל בעונת אמצע החורף.

התברר כעת, כי על-מנת להרוויח יש להגיע ליבול ממוצע של כ-1.5 טון לדונם - וסוף זה עומד לעלות כשנים הבאות. בדיעבד מסתבר, כי הנטיעות "המשוגעות" בשנות ה-70 היתה חסרה ראיית: נולד כלכלית מספקת ברמה הארצית. בשנים האחרונות נעקרו מטעים רבים מסיבה זו.

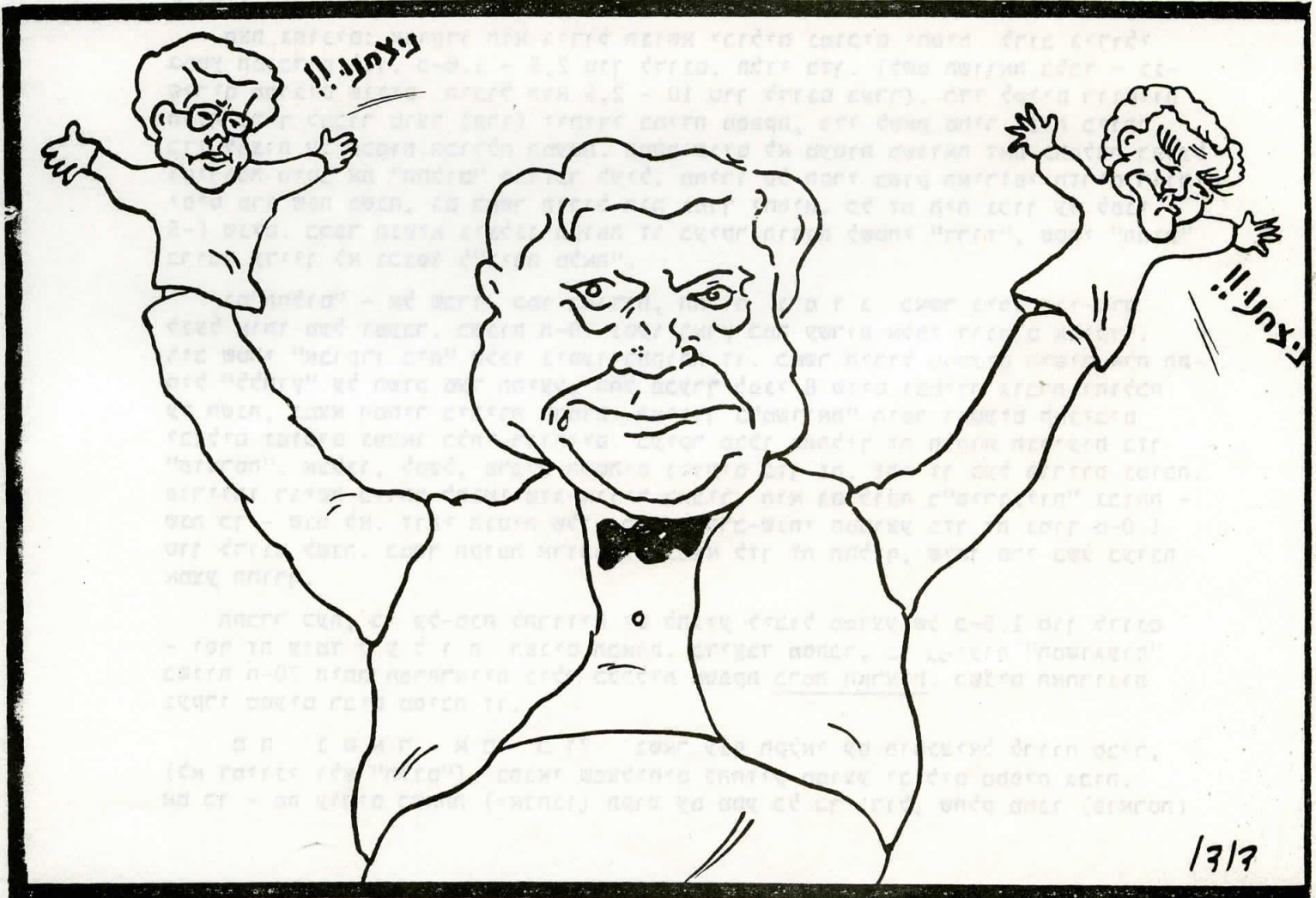
מה נשאר אם כן? נשאר ענף חקלאי עם פוטנציאל לרווח סביר, (לא דמיוני ולא "חלום"), בתנאי שמצליחים להחזיק ממוצע יבולים מספיק גבוה. אם כן - מה עושים כשאתה (=אנחנו) תקוע עם מטע כל כך גדול, שחלק ממנו (פוארטה)

האבוקדו - החלום הירוק ושברו - המשך)

לא רווחי? הפיתרון - שהוחל בביצועו לפני שנתיים - טמון בהחלפת זן: כריטה והרכבה מחדש של עץ מזן חדש במקום הפוארטה, עם פוטנציאל ניבה (שווה היכולת לתת יכול) גדול יותר. בסך-הכל כבר בוצעה אצלנו החלפת זן בכ-60 דונם (מתוך כ-300) בבית, ועוד כמחצית מכך בדרוז. הפעולה תימשך.

אם נחזור כעת לתוצאות היכול בשנה החולפת, אפשר לשאול: "אם כל-כך טוב, אז למה כל-כך רע?" כל התורה על רגל אחת היא שעלינו להגיע לתוצאות כאלה כל שנה, פחות או יותר. באבוקדו היום השאלה היא - "להיות או לחדול - בגדול". ואם נצליח, נראה הרכה חברי משק יוצאים במשך החורף לקטוף אבוקדו, כל שנה, בחדווה ובששון, ונאמר אמן.

א ו ד ל ו

1/3/7

עוד זכתב שלא נשלח בדואר.

- תמר, מצאתי לנכון לפנות אליך בדרך פומבית זו מאחר וזהו אותו הקהל אליו פנית את במכתבך לעופר ושרון. כמוך גם אני רוצה שכל חברי כפר הנשיא יקראו זאת. לאחר אסיפה כה כבדה ולאחר כל הכאב, הצער וההלם שנפלו על חלק (לפחות) מאוכלוסית הכפר, ולאחר שהשלב הזה הסתיים, הרי שנדרשים אטימות ורוע-לב מיוחדים כדי להעלות באוב ולזרות מלח על הפצע כבל-עם-ועדה.
- ** = האם עד כדי כך זקוקה את לאישור שאת "בסדר"?
- ** = האם אין מקום למעט צניעות ושפלות-רוח, ולו רק למען התחשב בזוג הורים, חברי משק, כואבים?
- ** = האם אין ביכולתך לקבל החלטה מסוג זה, כואבת ודמוקראטית, ולבצע אותה בשקט?
- ** = האם ההחלטה הפומבית הכואבת הזאת אינה מספקת בכדי שנזדקק גם ל"שידור חי" של כל מהלך הביצוע?
- ** = האם מעשה נכון הוא שאת, כעובדת חינוך בתק"מ, תשלחי לקיבוץ אחר זוג שאינו מתאים לקיבוץ שלנו?
- ** = האם יש להם סיכויים עם "גבנת" כזאת?
- ** = במידה והעלית את הצעתך בכנות, האין זה מן הראוי שהצעתך תישלח לכתובת לה היא מיועדת?
- ** = למי ולשם מה מיועדת בעצם ההצעה?
- ** = האם באמת ובתמים עלינו להוכיח עצמנו השם והערב, כדי שאחרים ידעו ויקבלו אותנו?
- ** = האין כאן אלמנט של משחק צבוע?
- ** = האם אין זה מה שאת עושה במכתבך ("שלא נשלח בדואר")?
- ** = ולסיום - מהיכן שואבת את את החוצפה, היוהרה, חוסר הרגש וחוסר היושר האנושי לסיים מכתב כזה במילים: "בידידות"!!
- ** = עם "ידידים" כאלה מי בכלל צריך אויבים?
- בכעס ובצער - דוד אלמן

הערת המערכת: אין אנו נוקטים, כמוכך, עמדה בנושא, ולפי דרישה מפורשת מצד הכותב, הד-פסנו הפעם את הכתבה כלשוונה. אולם אנחנו פונים אל החברים בבקשה לרסן את ההתבטאויות, ולהימנע מהתקפות אישיות בעתיד.

יום אחד ישבתי בחדר האוכל והקשבתי לשיחה שהתנהלה לידי. חברה אחת התאוננה שהיא נרשמה לחוג תנ"ך אזורי חיכתה בקו-צד רוח לחוג להתחיל, ופתאום שמעה שהוא בוטל מחמת מחסור במשתתפים.

החלטתי להתנדב ללמד תנ"ך למתחילים, ותליתי רשימה ליד המזכירות. היתה הענות גדולה, נרשמו כ-15 איש. בחרתי ללמד ספר 'בראשית', כי הוא מתאים למתחילים, וגם כי זהו ספר שכבר לימדתי שלוש פעמים לילדי בית הספר (כיתות ב').

כמובן שיש הבדל עצום בין הוראת 'בראשית' לילדים רכים, לבין חוג למבוגרים. אצל ילדים הדגש הוא על הפעלה, הזדהות עם הדמויות, היכרות עם שפת התנ"ך, והחשוב ביותר, ללמד אותם לאהוב את התנ"ך.

תיארתי לעצמי שאנשים מבוגרים באים לחוג למטרות שונות לגמרי. לחלק גדול מהמשתתפים היתה זאת הפעם הראשונה שקראו את 'בראשית' בעברית, למרות שהכירו את הסיפורים מהילדות.

המטרה שלי היתה להציג את ספר 'בראשית' כמעשה סיפורתי מעולה וגאוני, שהוא אחד המקורות החשובים ביותר של היהדות שלנו, ולהבהיר, תוך כדי העלאת נושאים לדיונים, מהן מגמותיה של התורה. נוסף לכך קראנו אגדות של חז"ל.

וכאשר התחלנו ללמוד על נדודי אברהם, ליורינו את הקריאה במפות של ארץ ישראל בתקופת המקרא. הרבה נעזרנו בהסברים הבלתי רגילים של קאסוטו.

במשך כחמישה חודשים למדנו על ראשית האנושות, ואחר כך את עשרת הנסיונות של אברהם. קראנו 20 פרקים של 'בראשית', הרבה אגדות חז"ל, ועיינו הרבה פעמים בספרים אחרים בתנ"ך, כדי להשוות מנהגים ומושגים.

כ-10 סטודנטים נשארו במשך ארבעה חודשים, ובחודש האחרון ירדנו לקבו-צה נאמנה של 8 מתמידים.

נאלצתי אני לשבת וללמוד הרבה לקראת כל חוג, ונהניתי מאוד מהלימודים ומההוראה. אני מודה מאוד למשתתפי החוג שהם נתנו לי את המוטיבציה להתקדם ולהתעמק בספר 'בראשית'. זאת היתה חוויה טובה בשבילי.

אני מודה גם למאיר הספרן שעזר לי, ונתן לי אפשרות להוציא ספרות עזר מחדר וויצמן, וליוהנה, שהביאה לי ספרות-עזר מתל חי.

יהודית וינגרד

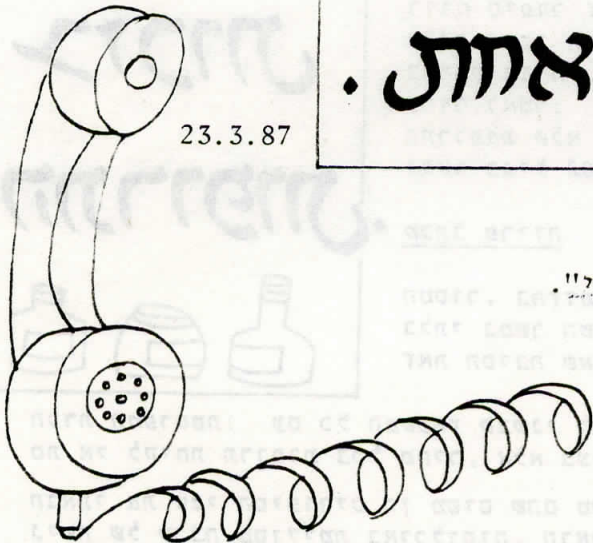
גבולו של החוג

לתנ"ך

שיחת טלפון אחת.

23.3.87

- הלו, קו פתוח של קופ"ח?

- כן.

- אני מבקשת לשאול על נזקי "עישון פסיב".

- מיד אעביר אותם לפרופ' שילנפלד.

- תודה רבה.

- הלו.

- הלו, פרופ' שילנפלד?

- כן, בבקשה.

- שלום, אני מדברת מקיבוץ כפר הנשיא. היה לנו דיון אתמול באסיפה על איסור עישון בחדר-האוכל והחלטנו לאסור על עישון בחדר-האוכל.

- בהדר, החלטתכם תבורך, תחסכו לנו הרבה עבודה.

- רציתי לשמוע ממך על נזקי העישון הפסיבי, מה קורה לאלה הנמצאים בקרבתם של מעשנים?

- סרטן הריאות הוא פי 4 מאשר אצל השוהים בחברתם של לא מעשנים. כנ"ל יש נזק אחד שיותר חשוב מדברים אחרים. יש אוכלוסיה מסוימת, אנחנו עוד לא יודעים כמה היא - 10% או 15% - שרגישה במיוחד לעשן סיגריות סביבה, הם מתחילים לקבל כאבי ראש, סחרחורת ואפילו בחילות והקאות. אנשים כאלה בכלל לא יכולים להתרכז בנוכחות עשן. מה שקרה עד עכשיו הוא שהם היו פשוט יוצאים מן החדר. לא היינו יודעים עליהם. עכשיו שה"כ עם כל התרומה של הסביבה הם גם מתחילים להתבטא ומסתבר שזה באספרים די נכבדים.

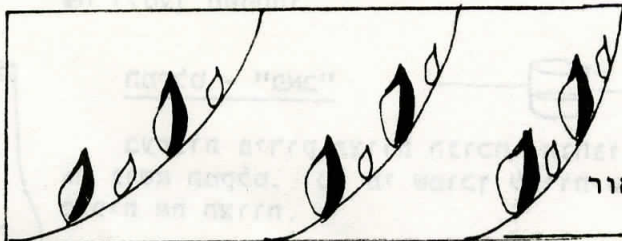
ילדים הנמצאים בסביבתם של מעשנים לוקים בשכיחות הרבה יותר גבוהה בברונכיטיס. די בכל הנימוקים האלה כדי שהחלטה שלכם תעבור בהצלחה.

רוץ מזה תעייני בספר שלי על מחלת הסרטן (בהוצאת "ידיעות אחרונות"), יש פרק גדול על עישון ועל נזקים של העישון הפסיבי.

- תודה רבה.

- בבקשה.

שוחחה ורשמה: תמר וולפין

גב' - ז' בניסן

גב' הטי דיוויס

גב' אסתר שטיינהאור

על הסיבה לאריכות ימיו של הסופר הרוסי הנוודע, לב טולסטוי
רוח סיפור זה: יום אחד שאל אורח את טולסטוי בשעת ביקור
בביתו מהו הסוד של אריכות ימיו. שילב טולסטוי את זרועו
בזרוע אורחו, הוליקו לחדר עבודתו, נעצר ליד ארון גדול
בחדר ואמר: עליך הרואות, שהארון מלא תרופות. אלו הן כל
התרופות שלא השתמשתי בהן מאז עמדתי על דעתי. (טולסטוי
נפטר בגיל 82).

בזכות התרופות.

מכתב פרידה רופא מצא על שולחנו מכתב זה: "אני בת 95, ולא
נשאר לי זמן רב לחיות. אני מודה לך על הציפורל
המסור. בהזדמנות זאת אני מחזירה לך את כל התרופות, שקי-
בלתי במשך השנים. שמרתי אותן, אבל לא השתמשתי בהן. אולי
זאת הסיבה שאני עכשיו בת 95."

הערת המפרסמת: עם כל המשעשע שבשני הסיפורים, יש לציין שהרפואה המקובלת אינה גור-
סת אי לקיחת תרופות בכל מחיר, אלא בצורה מבוקרת.
הבאתי את שני הסיפורים הן משום שהם מעלים חיוך על השפתיים, הן משום שהם מציגים
גישה של שכבה מסוימת באוכלוסיה, הבאה להדגיש את הגישה ההפוכה של מרבית האוכלוסיה.

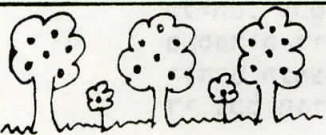
גניה שני

(ב) כל מי שברשותו תרופות שאינם בשימוש, נא
להחזיר למרפאה: סירופים, כדורים, טיפות אוזניים,
עיניים וכו'.
נקיון פסח = חסכון בתרופות

ועם עניינינו בתרופות, אבקש להזהיר עם בוא חג
הפסח עלינו לטובה, ופקדו אותנו אורחים רבים:
(א) נא להזכיר לכולם להביא איתם את התרופות
שבשימוש יום יומי אצלם.

גניה

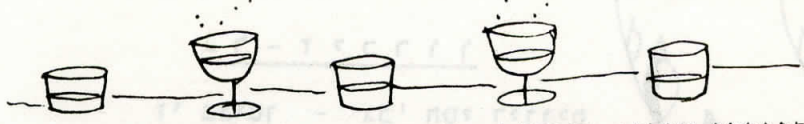
זידע זוועדת בנימ.

מעמד של בן/בת קיבוץ

בתקופה האחרונה דנו בוועדה מספר פעמים על מעמדו של בן-משק בקיבוץ, בעקבות
שינויים שאנחנו מנסים לעשות בתקנון. התקנון הקיים אינו רלוונטי לשנת 87 וברובה
הוא רק כתוב על הנייר.

הרעיון שלנו הוא לאפשר לבנים/בנות לבוא ולצאת מהמשק ללא הכרזה על עזיבה.
בן/בת משק גדלים פה וזה ביתם וברור לנו שעד שהם לא מקימים משפחה ומחליטים
היכן להתיישב - בקיבוץ, בארץ, בעולם - קשה להם להתחייב על חברות. בן-משק
המחליט מוקדם להיות חבר, כשהוא עדיין לא מוכן לכך, מוצא את עצמו מבקש שנת
חופש כמה פעמים, וכל פעם מסיבה מוצדקת. מצאנו לנכון שהבנים צריכים להגיע להח-
לטה בכוחות עצמם, כשהם מוכנים לכך, ולא בגלל לחץ חברתי או מוסרי. כל אחד צריך
להיות שלם עם עצמו בבקשה שלו לחברות בקיבוצנו, ביתו, ולא מפני שהוא נולד
פה ולמען משפחתו.

המקלט - "פאב"

בעקבות פירוק הצוות הנוכחי אנחנו מחפשים אחראי ועוד שניים שיקחו על עצמם
את נושא המקלט. כל מי שמוכן להיות שותף יפנה לונסה עד ל-20.4.87 והוועדה תקבע
סופית את הצוות.

אם לא יימצא אחראי על המקלט הוא י י ס ג ר ביון רביעי, 22.4.87.

OFRA MESSIAH
3/133 BLAIR ST BONDI
SYDNEY N.S.W.

AUSTRALIA . POSTCODE 2026

20.3.87

שלום לכולם!

יום שישי היום - ובימי שישי יותר מכל זמן אחר אני מתגעגעת אליכם, אל ביתי היקר והרחוק. בימי שישי אני קונה חלה מהחנות היהודית, שם גם אפשר לשמוע את המילים המוכרות, ולהיות רגע עם אנשים כמונו. זה נותן הרגשה טובה ומחמם את הלב. בבית אנחנו מדליקים נרות ולפני הארוחה החגיגית איתן מברך על היין וטוני מברכת על החלה... למה פתאום? זה בא לנו בלי הרבה תכנון, רק כדי להבדיל בין יום שישי ליתר השבוע וביום זה להרגיש את האווירה המיוחדת של שבת. אך זה רחוק מהרגשת החג שאני מרגישה בימי שישי בקיבוץ.

אז אנחנו פה כבר חצי שנה. השבועות עוברים כל-כך מהר והזמן רץ בין האצבעות. אנחנו גרים בדירה נחמדה, מרווחת, וחלון המטבח משקיף על הים, יותר נכון על קטע קטן של הים ועל הרבה גגות. אבל למזלנו הקטע שאנו רואים הוא קטע בו הגלים מתנפצים על הצוקים הגבוהים, כך שאפשר לראות הרבה תנועה ולעיתים קרובות אנו פשוט תופסים את עצמנו שקועים בחלום ומביטים בגלי הים ללא סוף. הילדים מסתדרים יפה, איחן לומד ב-PUBLIC-SCHOOL, עם ילדים מכל הדתות ומכל מיני ארצות. השילוב בהחלט מוצלח ומעניין ואני פוגשת אנשים מאוד מעניינים (בזכותו). איתן מדבר אנגלית שוטפת ובהחלט נהנה מהלימודים. בית-הספר עצמו מטופח ומטופל יפה, צוות המורים חביב מאוד, ובהחלט זאת התחלה טובה. טוני הולכת לגן "ישיבה", שהוא גן יהודי של יהודי לובביץ' - שהם בהחלט אנשים מקסימים, חמי לב ועוזרים בכל הזדמנות. הגן הוא נרטי ועולה המון כסף, אבל בהחלט שווה את המאמץ. יש בו הרבה ילדים ישראלים ואפילו אחת המורות ישראלית, אז האנגלית של טוני פחות מצוחצחת. אד עובד קשה בקצירת דשא וטיפול בגינות של אנשים פה. קנינו "עסק" שהוא עכשיו בבעלותנו ואנחנו מנסים לפתח אותו ולשפר אותו. יש פה אנשים עם שטח גדול ליד הבית והם בהחלט מוכנים לשלם הרבה כסף, כדי לטפל בשטח שלהם. כל העניין של עבודה עצמאית ו"עסק" עצמאי הוא בהחלט חוויה, אנחנו לומדים הרבה וגם עושים לפעמים טעויות, אבל כך לומדים הכי טוב, נכון? אני עוסקת ביצירה - תכשיטים בעיקר, ומוכרת אותם בכל מיני מקומות, איפה שזה הולך, כמובן. חוץ מזה מטפלת בכל נושאי הבית, הבישולים וכיבוסים וכו'.

לימדת את עצמי להסתדר עם כסף ולבשל אוכל טעים, ובכלל לארגן את כל המשפחה כמה שאפשר, בחיי שזאת עבודה לא קלה!!

סידני עיר יפהפיה ויש המון לראות ולעשות, יש המון פארקים יפים בתוך העיר עצמה שאפשר לטייל וקצת לצאת מרעש העיר הגדולה. ואני קמה כל בוקר עם אותה ההרגשה - געגועים אל הבית. בהחלט טוב לנו פה, אנחנו נהנים, מבלים, יש לנו הרבה חברים חדשים וישנים, ולא חסר מה לעשות. ובעצם נדמה כאילו אין מספיק זמן לעשות את כל מה שרוצים ומתכננים, אבל זה אף פעם לא יהיה הבית שלנו. תמיד נהיה זרים פה ותמיד נהיה עם המחשבות במקום אחר. יש פה המון ישראלים ולשמוע עברית זה עניין של מה בכך, כולם נהנים פה וכולם רוצים לחזור לישראל - אבל... בהחלט מבחינה כלכלית הרבה יותר קל פה. העניין של הכסף הוא עניין קשה. הכול מתחיל, ממשיך ונגמר בכסף. בן-אדם שווה לפי כמה שהוא מרוויח ולא לפי מה שהוא באמת כאדם. וזה משגע אותי ומבלבל אותי לגמרי. אני מנסה בכל כוחי לא להיסחף לתוך המערבולת הזאת ולשמור על הערכים שלי וזה בהחלט עניין מסובך, אבל כדאי. יש כל-כך הרבה דברים להגיד ואני מרגישה שאני כל-כך מבלבלת את הכל, אד אני מקווה שהכיוון ברור. אני נורא רוצה לקבל מכתבים מאנשים שבא להם לכתוב אלינו, זה ממש מביא את הבית יותר קרוב. אז אתם בהחלט מוזמנים ואני מבטיחה לענות.

בינתיים תשמרו על עצמכם ותהיו ממש בריאים ובתקוה להתראות בקרוב.

מעפרה וממשפחת משיח

נ.ב. איתן וטוני אומרים שיותר טוב ב"ISRAEL".

פִּינַת הַסֵּרֵט הַשְּׁבוּעִי

שם הסרט: נינג'ה אמריקני AMERICAN NINJA

בימוי: סאם פירסטנברג

משתתפים: מייקל דוידוב, טאדאשי אמאשיטה, גיטש קוק, ג'ודי ארונסטון

תוכן הסרט נמצא מבחינת המורכבות שלו מעט מעל "שושלת". בעצם צריך לחוקק חוק נגד עלילות הסרטים מהסוג הזה - אבל מי זה הולך לסרט נינג'ה בגלל התוכן?

הסרט רצוף הרפתקאות לבני הנעורים שמתחת לגיל שלוש וכמובן מיועד לחסידי תורת הלחימה "נינג'ה". מי שרוצה לראות גיבור מקומי בפעולה, יפנה בעדינות לברק בן-רשף (שעות הקבלה כל יום בסביבות 5.00 אחה"צ, ברחבת המכוניות שמתחת לפרוייקט).

על כל פנים, סרט מיותר לחלוטין, חסר-ערך לאורך כל 90 הדקות שהוא נמצא על המסך - אבל מה אתם יודעים. אני מתערב אתכם שהאולם יהיה מלא.

ק. (וינברגר) סרטים
(שר-ביטחון)

אז מה? בת רבות?

מספר מילים על מה שהתרחש ועל מה שיתרחש. ובכן, ראשית כל נרכזה במה חדשה והיא כבר הועמדה במבחן ונמצאה נוחה להרכבה ולפירוק, וגם לאלה שהתייצבו על גבה נתגלתה כבמה סולידית ומתחשבת. גם השנה נילאץ לבסס את רוב תרבותנו על כוחות מקומיים, עם מעט גיחות של כוחות מבחוץ. אנחנו כבר עובדים על מחזה ובשלב זה מותר לגלות שכנראה יעסוק באיש-חידה מהאריה השואג. אנחנו מקווים שחברים ימשיכו להופיע לערבי הראיונות החודשיים שנמשיך להפיק (בשנה שעברה היתה השתתפות ערה ביותר). כמו כן נמשיך לנצל את ידענותו הבלתי-נדלית (בלאית) של איתן גדליזון לעוד כמה ערבי שקו-פיות וסיפורי מסעות, שמעמידים בצל את הברון מינכהאוזן. אז כמו שאתם רואים, השנה הבאה מתכוונת להיות שנה תרבותית רזה אמנם, אך בעלת נוכחות. נקווה שתטו לנו כתף.

*

הודות לתרומה שנתקבלה מהוריו של הרי ליפשיץ אנחנו מפיקים סרט-וידאו של עדויות ניצולי שואה, החיים בכפר הנשיא. את הסרט יביים אידו סלע ויצלם מיכה ליבנה מבית-השיטה. אנחנו נצלם, בשלב זה, עד שיאזל הכסף ונמשיך ככל שנוכל, בהתאם למשאבים שיועמדו לרשותנו - אם מתרומות ואם מגופים אחרים שמחוץ לקיבוץ.

אנשים שעברו את מוראות השואה ומבקשים לתת עדות בסרט, מתבקשים להתקשר עם דודו פלמה.

*

נ.ב. מועדון החברים נפתח כל ליל שבת לאחר ארוחת-הערב, אך משום מה החברים אינם עולים לשם עוד כבעבר. אתם מוזמנים למועדון לשתות כוס תה/קפה על עוגיות ולשוחח כאוות נפשכם.

1. תרבות

עֵימוֹ! ♥

מסידור העבודה:

חברים, נא לבדוק על לוח הסדרן, היכן שובצתם במסירת חג (פסח, יום העצמאות, חג השבועות).
התאריך האחרון לבקשות ושינויים הוא יום ג', 7 באפריל.

החבר שקיבל ממני כרטיס למוזיאון
בתל-אביב ושכח להחזירו, מתבקש
להכניסו לת.ד. 55 בהקדם.
תודה - אריאלה

למען החיסכון - לא אתנגד
לשימוש חוזר במעטפות שאני
מחלקת לחברים. יש להחזירן
לת.ד. 102. תודה - נטע

התנועה הקבוצית המאוחדת

קבוץ מחניים

מכתבת רדק דאר נע חבל כורזים טל. 069-7711-07
מיקוד 12-315

לעורך העלון - כפר הנשיא, שלום רב!
נודה לך אם תוכל בבקשה לפרסם בעלון הקיבוץ שלכם כמה מילות תודה לחבר הקיבוץ האדיב שלכם
ר. ר. - אשר חילץ בשבת האחרונה את מכוניתנו התקועה על גדות הירדן מתחת לקיבוצכם.

היינו אובדי-עצות, כי נתקענו שם - שתי משפחות עם ילדים קטנים - עד אשר נמצא לנו המושיע
בדמות ייפגי חברים, אשר לא היסס מלהפסיק מיד את בילויי השבת שלו, ולהקדיש לנו מזמנו
ונסיונו, ונסע במיוחד למשק להביא את הכבלים הדרושים, ועזר לנהג שלנו לחלץ את המכונית
התקועה.

מצאנו לנכון לפרסם את הסיפור גם בעלון, בנוסף לתודותינו האישיות לייפגי - כי היינו
ממש נרגשים מהמחווה המיוחדת הזו, ונקווה להמשיך יחסי השכנות היפים בין שני הקיבוצים.

בברכה ובתודה,

משפחות צור וכרם

PARENTS PAGE

Once again we stood at the graveside and took our leave of a member of our little community. Esther Phillips will be missed by all. On the attached page Lily Resnik and Yitzchak Eder express their feelings, which must echo those of the whole kibbutz.

NEWS OF THE WEEK

- * Last Friday night chaverim enjoyed a slide lecture by Eitan Gdalisson on the subject of the Beduin tribes of Sinai Desert. The main aim of the lecture was to inform all those going off to Sinai on Sunday of the sights they are going to see, but Eitan is quite brilliant and his slides are very attractive. In fact I think even some-one who does not understand the language could enjoy his lectures.
- * In fact lectures and shows by local talent will play an increasing part in our cultural programme this year, as part of the austerity programme being planned by a series of general meetings being held just now. Our financial position is rather worse than we had anticipated (low prices for the avocado, murderous interest rates, etc.) and we have to - how do the English put it? - cut our coat according to our cloth!
- * Part of the Kfar Hanassi-Rosh Pinnah road has undergone (slight) repairs, which is no doubt a positive thing, but to my mind the most dangerous section is just opposite the Mif'al, and as we would have to pay for that ourselves, it is not likely to be seen to just now.
- * The sheep shearing season is upon us, and as in previous years, two French professional sheep shearers will help us with the job.
- * Issy Devon is back home, and we hope to see Norbert back soon. A speedy recovery to both, and also to little Danny Kaplan, who is to go an eye operation in Hadassa hospital. Grandma has come from S.A. to help for a time.

SHABBAT SHALOM - I N G E

JAHREZEIT

Mrs. Hetty Davies - 7 Nissan

Mrs. Esther Steinhauer - 7 Nissan

מזל טוב... מזל טוב

H A P P Y B I R T H D A Y

5.4.87. Aryeh Wolfin

Harry Lipschitz

Liron Ginat (Raines granddaughter)

Michal-Eve Ben Chaim (granddaughter)

Tal Eder (granddaughter)

6.4. Giorah Scheingesicht

Yaniv Ben Yehudah

7.4. Francy Pelsner (Tenna granddaughter)

Chalomi Tartif (Ma'ayan granddaughter)

8.4. Chaggai Rifkind

9.4. Shimon Scheingesicht

Daniella Geneslaw

Ahron Cohen

10.4. Ruthie Jackson

Jeoff Shtrubel

Yoni Lipschitz

Rotem Fuchs

Ettie Whitham

11.4. Gal Weissbort

F I L M O F T H E W E E K

A M E R I C A N N I N J A

You don't know who or what "Ninja" is? Well, neither did I, until I read Dudu's film critic. It is apparently an ancient Japanese form of fighting. Now the film is American, and according to our film critic the story is roughly on the level of "Dynasty",^{from} which I presume that everybody is against everybody, or something like that. He also says that the film is unimportant, uninteresting and that he is sure it will draw a big crowd. I don't think it will include me!

NETTA, who is responsible for the table-plan for the Seder, asks us to remember that children are allowed to participate only from Kindergarten age upwards. This also applies to visitors' children, of course.

A T R I B U T E T O E S T H E R P H I L L I P S . R . I . P .

There is a well-known saying - "No one is indispensable" - but there are also human beings who are irreplaceable. Esther must have invented the latter category.

She brimmed over with natural contagious kindness and humour. Her friendly advice and encouragement were the predominant features of her life. Every child born into the kibbutz was sure of their "coming-home" outfit. No matter how ill she felt - (and I know the times were too numerous to mention) the knitting went on - because the babies kept coming.

That is only one of the fond memories the kibbutz will always treasure.- We shared so many happy occasions with "Esther" - and sad ones too. - But it is the good times we mostly remember.

Her unique and caring family are an inspiration to everyone who comes into contact with them, within Kfar Hanssi and outside. Her last days in particular were made peaceful and bearable by their affection and love.

Aubry and I will miss her - there was a lasting and sincere affinity and respect between us which is impossible to explain.

May the Almighty grant you - "Esther" - everlasting peace. (R.I.P.)
We live on - with treasured memories.

Lily Resnick

EULOGY at the graveside:

The time has come to part from you - you who shared our lives for nearly a quarter of a century, in good times and bad.

Somehow a special relationship existed between us. Everybody called you 'Mrs. Phillips', rather a cold and official term. I used to call you 'Esther', as an expression of the warmth and affection I felt for you. I respected you as I did my own mother, perhaps because you were both about the same age, and answered to the same name.

Originally you came to us together with your husband Phillip, and your brother's son, Yossie, who, orphaned at an early age, quickly integrated with our own youngsters. For various reasons you decided, after a while, to return to England, but after the death of your husband you made up your mind to share the rest of your life with your two daughters in the country of their choice. Here you had the joy of watching your grandchildren grow up.

We knew you as a courageous woman, full of life and with a keen sense of fun, and within a short while your house became the hub of much of the social life of the group of parents living amongst us. They will miss you sorely.

Few could match your indomitable will to contribute your share. Whenever possible you came to work in the clothing store, always at your post at the sock-mending machine. Who will provide the hand-knitted woollies for all our new-born babies now?

You have left us, after a full life, with its joys and sorrows, in your 87th year. This time you struggled with your illness, as you had done before, towards the struggle. But it

That is only one of the fond memories the kibbutz will always treasure.-
We shared so many happy occasions with "Esther" - and sad ones too. - But it is
the good times we mostly remember.

Her unique and caring family are an inspiration to everyone who comes into
contact with them, within Kfar Hanssi and outside. Her last days in particular
were made peaceful and bearable by their affection and love.

Aubry and I will miss her - there was a lasting and sincere affinity and
respect between us which is impossible to explain.

May the Almighty grant you - "Esther" - everlasting peace. (R.I.P.)
We live on - with treasured memories.

Lily Resnick

EULOGY at the graveside:

The time has come to part from you - you who shared our lives for nearly
a quarter of a century, in good times and bad.

Somehow a special relationship existed between us. Everybody called you
'Mrs. Phillips', rather a cold and official term. I used to call you 'Esther',
as an expression of the warmth and affection I felt for you. I respected you
as I did my own mother, perhaps because you were both about the same age, and
answered to the same name.

Originally you came to us together with your husband Phillip, and your
brother's son, Yossie, who, orphaned at an early age, quickly integrated with
our own youngsters. For various reasons you decided, after a while, to return to
England, but after the death of your husband you made up your mind to share the
the rest of your life with your two daughters in the country of their choice.
Here you had the joy of watching your grandchildren grow up.

We knew you as a courageous woman, full of life and with a keen sense
of fun, and within a short while your house became the hub of much of the social
life of the group of parents living amongst us. They will miss you sorely.

Few could match your indomitable will to contribute your share. Whenever
possible you came to work in the clothing store, always at your post at the sock-
mending machine. Who will provide the hand-knitted woollies for all our new-
born babies now?

You have left us, after a full life, with its joys and sorrows, in your
87th year. This time you struggled with your illness, as you had done before,
and we all hoped that once again you would be able to win the struggle. But it
was not to be.

And so we are gathered here to bring you to your final rest.

I take my leave of you - Farewell Esther. May you find your place in the
Garden of Eden.

Yitshak Eder